

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 8.3.2006
COM(2006) 105 τελικό

ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ

Ευρωπαϊκή στρατηγική για αειφόρο, ανταγωνιστική και ασφαλή ενέργεια

{SEC(2006) 317}

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Μια ενεργειακή στρατηγική για την Ευρώπη: επίτευξη ισορροπίας μεταξύ αειφόρου ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ασφάλειας του εφοδιασμού.....	3
2.	Έξι τομείς προτεραιότητας.....	6
2.1.	Ενέργεια για την ανάπτυξη και θέσεις εργασίας στην Ευρώπη: ολοκλήρωση των εσωτερικών ευρωπαϊκών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου.....	6
2.2.	Μια εσωτερική ενεργειακή αγορά που εγγυάται την ασφάλεια του εφοδιασμού: αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών.....	9
2.3.	Επίλυση των προβλημάτων της ασφάλειας και της ανταγωνιστικότητας της προσφοράς ενέργειας: προς μια πλέον αειφόρο, αποδοτική και διαφοροποιημένη σύνθεση ενεργειακών πηγών.....	10
2.4.	Μια ενοποιημένη προσέγγιση του προβλήματος της αλλαγής του κλίματος.....	11
2.5.	Ενθάρρυνση της καινοτομίας: ένα στρατηγικό ευρωπαϊκό σχέδιο ενεργειακών τεχνολογιών.....	15
2.6.	Προς μια συνεκτική εξωτερική ενεργειακή πολιτική	17
3.	Συμπεράσματα	21

ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ

Ευρωπαϊκή στρατηγική για αειφόρο, ανταγωνιστική και ασφαλή ενέργεια

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

1. ΜΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ: ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ

Η Ευρώπη έχει εισέλθει σε μια νέα ενεργειακή εποχή.

- Χρειάζονται επείγοντως επενδύσεις. Στην Ευρώπη και μόνο, κατά τα επόμενα 20 έτη θα χρειαστούν επενδύσεις περίπου ενός τρισεκατομμυρίου ευρώ για να καλυφθεί η αναμενόμενη ενεργειακή ζήτηση και να αντικατασταθούν οι υποδομές που παλιώνουν.
- Αυξάνει συνεχώς η εξάρτησή μας από τις εισαγωγές. Εάν δεν καταστήσουμε την εγχώρια ενέργεια ανταγωνιστικότερη, κατά τα επόμενα 20 έως 30 έτη ποσοστό γύρω στο 70% των ενεργειακών απαιτήσεων της Ένωσης, σε σύγκριση με ποσοστό 50% σήμερα, θα καλύπτεται από εισαγόμενα προϊόντα – ορισμένα, μάλιστα, από πολιτικά ασταθείς περιοχές.
- Τα αποθέματα βρίσκονται συγκεντρωμένα σε λίγες μόνο χώρες. Τη στιγμή αυτή, λίγο - πολύ η μισή ποσότητα αερίου που καταναλώνεται στην ΕΕ προέρχεται από τρεις μόνο χώρες (Ρωσία, Νορβηγία, Αλγερία). Με τις σημερινές τάσεις, οι εισαγωγές αερίου αναμένεται να αυξηθούν κατά 80% τα επόμενα 25 έτη.
- Η παγκόσμια ζήτηση ενέργειας αυξάνει. Η παγκόσμια ζήτηση ενέργειας - και οι εκπομπές CO₂ - αναμένεται να αυξηθούν περίπου κατά 60% μέχρι το 2030. Η παγκόσμια κατανάλωση πετρελαίου αυξήθηκε κατά 20% από το 1994 μέχρι σήμερα, ενώ οι προβλέψεις για την αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης πετρελαίου είναι 1,6% ετησίως.
- Οι τιμές του πετρελαίου και του αερίου αυξάνουν. Έχουν πρακτικώς διπλασιαστεί στην ΕΕ κατά την τελευταία διετία, επακολουθεί δε αύξηση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας. Η κατάσταση αυτή είναι δύσκολη για τους καταναλωτές. Με την αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης ορυκτών καυσίμων, την πίεση στα κυκλώματα προμήθειας και την αυξανόμενη εξάρτηση από τις εισαγωγές, το πιθανότερο είναι ότι οι τιμές πετρελαίου και αερίου θα παραμείνουν υψηλές. Δεν αποκλείεται όμως αυτό να αποτελέσει έναυσμα για μεγαλύτερη ενεργειακή απόδοση και καινοτομία.
- Το κλίμα του πλανήτη μας γίνεται θερμότερο. Σύμφωνα με την Διακυβερνητική Επιτροπή για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC), οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου έχουν ήδη ανεβάσει τη θερμοκρασία κατά 0,6 βαθμούς παγκοσμίως. Εάν δεν ληφθούν μέτρα, θα σημειωθεί αύξηση κατά 1,4 έως 5,8 βαθμούς έως τα τέλη του αιώνα. Όλες οι περιοχές του κόσμου - συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ - θα αντιμετωπίσουν σοβαρές συνέπειες, τόσο για τις οικονομίες τους όσο και για τα οικοσυστήματά τους.
- Η Ευρώπη δεν έχει ακόμη αναπτύξει πλήρως ανταγωνιστικές εσωτερικές αγορές ενέργειας. Μόνον όταν υπάρξουν τέτοιες αγορές, οι πολίτες και οι επιχειρήσεις της ΕΕ θα αποκομίσουν

όλα τα οφέλη από την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και τις χαμηλότερες τιμές. Προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός, πρέπει να αναπτυχθούν διασυνδέσεις, να διαμορφωθούν και να εφαρμοστούν πλήρως στην πράξη αποτελεσματικά νομοθετικά και ρυθμιστικά πλαίσια και να ενισχυθούν σημαντικά οι κοινοτικοί κανόνες περί ανταγωνισμού. Επιπλέον, προκειμένου η Ευρώπη να αντεπεξέλθει στο πλήθος των προβλημάτων που αντιμετωπίζει και να επενδύσει με επιτυχία στο μέλλον, η ενοποίηση του ενεργειακού τομέα πρέπει να κινείται από τις δυνάμεις της αγοράς.

Αυτό είναι το νέο ενεργειακό τοπίο του 21ου αιώνα. Σε αυτό, οι οικονομικές ζώνες του κόσμου εξαρτώνται η μία από την άλλη για την κατοχύρωση της ενεργειακής ασφάλειας και σταθερών οικονομικών συνθηκών και για τη διασφάλιση αποτελεσματικής δράσης κατά της αλλαγής του κλίματος.

Ο αντίκτυπος του ενεργειακού αυτού τοπίου γίνεται άμεσα αισθητός στον καθένα. Η πρόσβαση στην ενέργεια είναι θεμελιώδους σημασίας στην καθημερινή ζωή κάθε Ευρωπαίου. Οι συμπολίτες μας επηρεάζονται από τις υψηλότερες τιμές, την απειλούμενη ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και τις αλλαγές του κλίματος της Ευρώπης. Η αειφόρος, ανταγωνιστική και ασφαλής ενέργεια αποτελεί ένα από τους βασικούς πυλώνες της καθημερινής μας ζωής.

Το τοπίο αυτό απαιτεί μια κοινή ευρωπαϊκή απάντηση. Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων, στις συνόδους κορυφής του Οκτωβρίου και του Δεκεμβρίου 2005, αναγνώρισαν την ανάγκη αυτή και ζήτησαν από την Επιτροπή να προωθήσει το ζήτημα. Τα πρόσφατα γεγονότα υπογράμμισαν την ανάγκη να αντιμετωπιστεί αυτή η πρόκληση. Δεν αρκεί μια προσέγγιση βασιζόμενη και μόνο σε 25 μεμονωμένες ενεργειακές πολιτικές.

Η ΕΕ διαθέτει τα μέσα για να βοηθήσει. Αντιπροσωπεύει τη δεύτερη μεγαλύτερη παγκοσμίως ενεργειακή αγορά, με περισσότερους από 450 εκατομμύρια καταναλωτές. Εάν αντιδράσει ενωμένη, έχει το βάρος να προστατεύσει και να διεκδικήσει τα συμφέροντά της. Η ΕΕ όχι μόνο διαθέτει την κλίμακα μεγέθους, αλλά και το φάσμα πολιτικών για να εγκύψει στα προβλήματα του νέου ενεργειακού τοπίου. Η ΕΕ πρωτοστατεί παγκοσμίως στη διαχείριση της ζήτησης, στην προώθηση νέων και ανανεώσιμων μορφών ενέργειας και στην ανάπτυξη τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Εάν η ΕΕ στηρίζει μια νέα κοινή πολιτική με ενιαία φωνή στα ενεργειακά ζητήματα, η Ευρώπη μπορεί να ηγηθεί της παγκόσμιας προσπάθειας για αναζήτηση λύσεων στα ενεργειακά προβλήματα.

Η Ευρώπη οφείλει να αντιδράσει κατεπειγόντως: απαιτούνται πολλά έτη για μια καινοτομία στον ενεργειακό τομέα να φθάσει σε στάδιο αξιοποίησης. Η Ευρώπη οφείλει επίσης να εξακολουθήσει να προωθεί τη διαφοροποίηση – όσον αφορά τον τύπο των ενεργειακών πηγών, τις χώρες προέλευσης και διαμετακόμισης. Κατ'αυτόν τον τρόπο, θα διαμορφώσει τις συνθήκες για ανάπτυξη, νέες θέσεις εργασίας, μεγαλύτερη ασφάλεια και βελτιωμένο περιβάλλον. Οι εργασίες για τα ανωτέρω ζητήματα ξεκίνησαν την εποχή της Πράσινης Βίβλου για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού που εξέδωσε η Επιτροπή το 2000 και των προτάσεων που υποβλήθηκαν εκ μέρους της Επιτροπής και συνεχίζονται μέχρι σήμερα, επειδή όμως σημειώθηκαν πρόσφατες εξελίξεις στις ενεργειακές αγορές, χρειάζεται μια νέα ευρωπαϊκή ώθηση.

Στην παρούσα Πράσινη Βίβλο υποβάλλονται ορισμένες υποδείξεις και επιλογές που θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση μιας νέας περιεκτικής ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής. Το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλούνται να αντιδράσουν στην παρούσα ανακοίνωση, η οποία αναμένεται να αποτελέσει επίσης το

ένανσμα για ένα ευρύτατο δημόσιο διάλογο. Στη συνέχεια, η Επιτροπή θα καταθέσει συγκεκριμένες προτάσεις για δράση.

Στην παρούσα Πράσινη Βίβλο προσδιορίζονται έξι τομείς καίριας σημασίας στους οποίους είναι ανάγκη να αναπτυχθεί δράση για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις. Το πλέον θεμελιώδες ερώτημα είναι κατά πόσο υπάρχει συμφωνία για την ανάγκη ανάπτυξης μιας νέας, κοινής, ευρωπαϊκής στρατηγικής ως προς την ενέργεια και κατά πόσον πρέπει η αειφορία, η ανταγωνιστικότητα και η ασφάλεια να αποτελούν τις κεντρικές αρχές που διαπνέουν τη στρατηγική.

Από τα ανωτέρω προκύπτουν τα εξής ερωτήματα:

1. Ανταγωνιστικότητα και εσωτερική αγορά ενέργειας. Υπάρχει συμφωνία ως προς τη θεμελιώδη σημασία μιας γνήσιας ενιαίας αγοράς που στηρίζει μια κοινή ευρωπαϊκή στρατηγική για την ενέργεια; Κατά ποίο τρόπο μπορούν να αρθούν τα εμπόδια στην υλοποίηση των υφιστάμενων μέτρων; Ποια νέα μέτρα πρέπει να ληφθούν ώστε να επιτευχθεί ο στόχος αυτός; Κατά ποίο τρόπο μπορεί η ΕΕ να προσελκύσει τις εκτεταμένες επενδύσεις που είναι αναγκαίες στον ενεργειακό τομέα; Κατά ποίο τρόπο θα εξασφαλιστεί πρόσβαση στην ενέργεια, σε εύλογες τιμές, για όλους τους ευρωπαίους, και συμβολή της εσωτερικής ενεργειακής αγοράς στη διατήρηση των επιπέδων απασχόλησης;
2. Διαφοροποίηση της σύνθεσης των ενεργειακών πηγών. Τι πρέπει να πράξει η ΕΕ για να διασφαλίσει ότι ολόκληρη η Ευρώπη προωθεί τη φιλική για το περιβάλλον διαφοροποίηση των ενεργειακών προμηθειών;
3. Αλληλεγγύη. Ποια μέτρα χρειάζεται να ληφθούν σε κοινοτικό επίπεδο για να προληφθεί η εκδήλωση κρίσεων προσφοράς και για να διαχειριστούμε τις κρίσεις, όταν συμβαίνουν;
4. Αειφόρος ανάπτυξη. Πώς μπορεί μια κοινή ευρωπαϊκή ενεργειακή στρατηγική να χειριστεί κατά τον καλύτερο τρόπο το πρόβλημα της αλλαγής του κλίματος, εξισορροπώντας τους στόχους της προστασίας του περιβάλλοντος, της ανταγωνιστικότητας και της ασφάλειας του εφοδιασμού; Ποιες περαιτέρω δράσεις απαιτούνται σε κοινοτικό επίπεδο για την επίτευξη των υφισταμένων στόχων; Χρειάζονται και άλλοι στόχοι; Κατά ποίο τρόπο πρέπει να διαμορφώσουμε ένα μακροπρόθεσμο, ασφαλές και προβλέψιμο πλαίσιο επενδύσεων για την περαιτέρω ανάπτυξη καθαρών και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην ΕΕ;
5. Καινοτομία και τεχνολογία. Ποιες δράσεις πρέπει να αναληφθούν τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο για να είναι βέβαιο ότι η Ευρώπη θα παραμείνει παγκόσμιος ηγέτης στις ενεργειακές τεχνολογίες; Με ποια μέσα μπορούμε να το επιτύχουμε καλύτερα;
6. Εξωτερική πολιτική. Μήπως πρέπει να υπάρξει κοινή εξωτερική πολιτική για την ενέργεια, ώστε η ΕΕ να καταστεί ικανή να ομιλεί με ενιαία φωνή; Κατά ποίο τρόπο μπορούν η Κοινότητα και τα κράτη μέλη να προωθήσουν τη διαφοροποίηση της προσφοράς, ιδίως για το φυσικό αέριο; Μήπως η ΕΕ πρέπει να αναπτύξει νέες εταιρικές σχέσεις με τους γείτονές της, συμπεριλαμβανομένης της Ρωσίας, και με τα υπόλοιπα κυριότερα κράτη παραγωγούς και καταναλωτές της υφλίου;

Η χάραξη μιας ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής αποτελεί μακροπρόθεσμη πρόκληση. Χρειάζεται γι' αυτό σαφές, αλλά ευέλικτο πλαίσιο: σαφές στο ότι αντιπροσωπεύει κοινή προσέγγιση υποστηριζόμενη στο ανώτατο επίπεδο, ευέλικτο στο ότι χρειάζεται επικαιροποίηση κατά διαστήματα. Ως θεμέλιο για την εν λόγω διεργασία, η Επιτροπή προτείνει να υποβάλλεται στο Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, μια **στρατηγική ενεργειακή ανασκόπηση της ΕΕ**, που θα καλύπτει όλα τα ζητήματα τα οποία τίγονται στην Πράσινη Βίβλο. Η ανασκόπηση θα συνιστά αποτίμηση και σχέδιο δράσης για το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, σε αυτήν δε θα καταγράφεται η πρόοδος και θα προσδιορίζονται νέες προκλήσεις και αντιδράσεις για όλες τις πτυχές της ενεργειακής πολιτικής.

2. ΕΞΙ ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

2.1. Ενέργεια για την ανάπτυξη και θέσεις εργασίας στην Ευρώπη: ολοκλήρωση των εσωτερικών ευρωπαϊκών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου

Η αειφόρος, ανταγωνιστική και ασφαλής ενέργεια δεν πρόκειται να επιτευχθεί εάν δεν υπάρξουν ανοικτές και ανταγωνιστικές αγορές ενέργειας, βασιζόμενες στην άμιλλα μεταξύ εταιρειών οι οποίες επιζητούν να καταστούν ανταγωνιστές σε ευρωπαϊκή κλίμακα μάλλον, παρά δεσπίζοντες παίκτες σε εθνικό πλαίσιο. Οι ανοικτές αγορές, και όχι ο προστατευτισμός, θα κρατύνουν την Ευρώπη και θα της επιτρέψουν να αντιμετωπίσει τα προβλήματά της. Μία αληθώς ανταγωνιστική ενιαία ευρωπαϊκή αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου θα ρίξει τις τιμές, θα βελτιώσει την ασφάλεια του εφοδιασμού¹ και θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητα. Μια τέτοια αγορά θα βοηθήσει επίσης το περιβάλλον, καθώς οι εταιρείες αντιδρούν στον ανταγωνισμό κλείνοντας μονάδες χαμηλής ενεργειακής απόδοσης.

Το Ιούλιο του 2007, με ελάχιστες εξαιρέσεις, κάθε καταναλωτής στην ΕΕ θα έχει το νόμιμο δικαίωμα να αγοράζει ηλεκτρικό ρεύμα και αέριο από οποιονδήποτε προμηθευτή στην ΕΕ. Αυτό προσφέρει μια μεγάλη ευκαιρία για την Ευρώπη. Ενώ όμως έχει καταβληθεί έντονη προσπάθεια για τη δημιουργία μιας ανταγωνιστικής αγοράς, η εργασία δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Πολλές αγορές παραμένουν σε μεγάλο βαθμό εθνικές και με ελάχιστες εταιρείες να κατέχουν δεσπίζουσα θέση. Υφίστανται πολλές διαφορές μεταξύ των προσεγγίσεων των κρατών μελών ως προς το άνοιγμα της αγοράς, οπότε εμποδίζεται η ανάπτυξη μιας αληθώς ανταγωνιστικής ευρωπαϊκής αγοράς - συμπεριλαμβανομένων των εξουσιών των ρυθμιστικών αρχών, του επιπέδου ανεξαρτησίας των φορέων εκμετάλλευσης δικτύων από ανταγωνιστικές δραστηριότητες, των κανόνων για το διασυνδεδεμένο δίκτυο και των καθεστώτων αντιστάθμισης και αποθήκευσης αερίου.

Έως τα τέλη του 2006, θα έχει εφαρμοστεί από όλα τα κράτη μέλη η δεύτερη σειρά οδηγιών για την ηλεκτρική ενέργεια και το αέριο, η δε Επιτροπή θα έχει ολοκληρώσει την έρευνά της για τον ανταγωνισμό στη λειτουργία των ευρωπαϊκών αγορών αερίου και ηλεκτρισμού. Τότε θα ληφθεί μια τελική απόφαση, με βάση πλήρη μελέτη επιπτώσεων, για τυχόν επιπρόσθετα νομοθετικά μέτρα που χρειάζονται: ιδιαίτερα για τη διασφάλιση αμερόληπτης πρόσβασης στο δίκτυο, ενδεδειγμένης διαθέσιμης δυναμικότητας δικτύου, ρευστότητας στις αγορές αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας και αποτελεσματικών κανονιστικών ρυθμίσεων. Ωστόσο, είναι ήδη σαφές ότι χρειάζεται να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε πέντε κεντρικοί τομείς:

¹ «Μαθήματα από τις ελευθερωμένες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας». ΔΟΕ, 2005.

(i) Ένα ευρωπαϊκό διασυνδεδεμένο δίκτυο

Οι καταναλωτές χρειάζονται ένα ενιαίο ευρωπαϊκό διασυνδεδεμένο δίκτυο για να αναπτυχθεί μια αληθής ευρωπαϊκή αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη διασφάλιση κοινών κανόνων και προτύπων σε ζητήματα που επηρεάζουν το διασυνοριακό εμπόριο. Συντελείται πρόοδος επί των ζητημάτων αυτών, αλλά είναι εξαιρετικά βραδεία.

Ένας **ευρωπαϊκός κώδικας διασυνδεδεμένου δικτύου** θα μπορούσε να ενθαρρύνει εναρμονισμένους, ή τουλάχιστον ισοδύναμους, όρους πρόσβασης στο διασυνδεδεμένου δίκτυο. Ο κώδικας θα ελάμβανε τη μορφή κοινών κανόνων σε κανονιστικά ζητήματα που επηρεάζουν το διασυνοριακό εμπόριο. Οι εμπειρογνώμονες πραγματοποιούν ένα πρώτο βήμα προόδου σε περιφερειακή βάση, ιδιαίτερα οι ρυθμιστικές αρχές ενέργειας μέσω του συμβουλίου των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών ενέργειας και της ομάδας των ευρωπαϊκών αρχών ενέργειας. Χρειάζεται όμως περαιτέρω και ταχύτερη πρόοδος, ώστε όλοι οι καταναλωτές, επιχειρήσεις και ιδιώτες, να καταστούν ικανοί να αγοράζουν το ρεύμα και το αέριο τους από προμηθευτές σε άλλα κράτη μέλη. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα εξετάσει (i) τι χρειάζεται να γίνει για να αντιμετωπιστούν οι διαφορές μεταξύ κρατών μελών από πλευράς εξουσιών των ρυθμιστικών αρχών και ανεξαρτησίας τους και (ii) κατά πόσον είναι κατάλληλες οι υφιστάμενες μορφές συνεργασίας μεταξύ εθνικών ρυθμιστικών αρχών και φορέων εκμετάλλευσης εθνικών διασυνδεδεμένων δικτύων, ή χρειάζεται στενότερο επίπεδο συνεργασίας – για παράδειγμα, με μια **ευρωπαϊκή ρυθμιστική αρχή ενέργειας** που θα εξετάζει διασυνοριακά ζητήματα. Μια τέτοια ρυθμιστική αρχή θα μπορούσε να έχει εξουσίες λήψης αποφάσεων για κοινούς κανόνες και προσεγγίσεις, όπως για ένα ευρωπαϊκό κώδικα διασυνδεδεμένου δικτύου, και θα συνεργαζόταν με τους φορείς εκμετάλλευσης δικτύων. Ένα **ευρωπαϊκό κέντρο για ενεργειακά δίκτυα** θα μπορούσε επίσης να συγκεντρώνει τους φορείς εκμετάλλευσης δικτύων σε επίσημο σώμα με σκοπό να υποβοηθεί τις εργασίες ανάπτυξης ενός ευρωπαϊκού κώδικα διασυνδεδεμένου δικτύου.

(ii) Ένα κατά προτεραιότητα σχέδιο διασυνδέσεων

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης το 2002, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων συμφώνησαν να αυξηθούν σε 10% τα ελάχιστα επίπεδα διασύνδεσης μεταξύ κρατών μελών. Η πρόοδος που σημειώθηκε δεν υπήρξε ικανοποιητική. Δεν μπορεί να υπάρξει μια αληθώς ανταγωνιστική και ενιαία ευρωπαϊκή αγορά χωρίς επιπρόσθετη φυσική δυναμικότητα: αυτό είναι ιδιαίτερα ζωτικής σημασίας για χώρες όπως η Ιρλανδία και η Μάλτα, ή για τις Βαλτικές χώρες, οι οποίες παραμένουν «ενεργειακή νησίδα», σε μεγάλο βαθμό αποκομμένη από την υπόλοιπη Κοινότητα. Αντίστοιχα, επιπρόσθετη δυναμικότητα ηλεκτρικών διασυνδέσεων είναι αναγκαία μεταξύ πολλών περιοχών και ιδιαίτερα μεταξύ Γαλλίας και Ισπανίας, ώστε να επιτραπεί η ανάπτυξη αληθούς ανταγωνισμού μεταξύ των δύο αυτών χωρών. Παρομοίως, υπάρχει ανάγκη για νέες επενδύσεις υποδομής στις αγορές αερίου. Σε πολλά κράτη μέλη χρειάζονται πρωτοβουλίες για να απελευθερωθεί δυναμικότητα η οποία κρατείται από πρώην παραδοσιακούς φορείς εκμετάλλευσης στο πλαίσιο χρονοσυμβολαίων παροχής ηλεκτρισμού και αερίου. Η διασύνδεση αποτελεί ζωτικής σημασίας μηχανισμό για την αλληλεγγύη.

Χρειάζεται να τονωθούν ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις για υποδομές και να επιταχυνθούν οι διαδικασίες αδειοδότησης. Όσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός διασύνδεσης στο ευρωπαϊκό ηλεκτρικό διασυνδεδεμένο σύστημα, τόσο λιγότερη ανάγκη υπάρχει για εφεδρείες δυναμικότητας και, με την πάροδο του χρόνου, τόσο χαμηλότερο είναι το κόστος. Αυτό έχει σημασία τη στιγμή κατά την οποία είναι πλέον παρελθόν η προηγούμενη πλεονάζουσα δυναμικότητα της Ευρώπης. Η Επιτροπή έως τα τέλη 2006 θα προσδιορίσει τα **μεμονωμένα μέτρα** που θεωρεί σημαντικά στο **επίπεδο των κρατών μελών**. Θα

προσδιοριστούν επίσης περαιτέρω δράσεις σε **κοινοτικό επίπεδο**, όπως αποτελεσματικότερη χρήση των μέσων χρηματοδότησης Διευρωπαϊκών Δικτύων.

Τέλος, ως προς το ζήτημα αυτό έχουν σημασία οι σχέσεις με την Ελβετία, η οποία αποτελεί μείζονα χώρα διαμετακόμισης για την ηλεκτρική ενέργεια.

(iii) Επενδύσεις σε δυναμικότητα ηλεκτροπαραγωγής

Προκειμένου να αντικαταστήσει τις μονάδες ηλεκτροπαραγωγής που παλιώνουν και να καλύψει τη ζήτηση, η ΕΕ θα χρειαστεί εκτεταμένες επενδύσεις στο διάστημα της επόμενης εικοσαετίας. Αυτές περιλαμβάνουν δυναμικότητα ανταπόκρισης στα φορτία αιχμής. Πρέπει να υπάρχει η αναγκαία εφεδρεία ώστε να αποφευχθούν απότομες διακοπές σε στιγμές υψηλής ζήτησης και να μπορούν να υποκαθιστούν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που είναι διαλείπουσας λειτουργίας. Για έγκαιρες και βιώσιμες επενδύσεις, χρειάζεται αγορά που λειτουργεί εύρυθμα και αποστέλλει τα αναγκαία μηνύματα για τις τιμές και παρέχει κίνητρα, κανονιστική σταθερότητα και πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης.

(iv) Ισότιμοι όροι συναγωνισμού: η σημασία του διαχωρισμού δραστηριοτήτων

Εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές διαφορές στο επίπεδο και την αποτελεσματικότητα του διαχωρισμού της εκμετάλλευσης συστημάτων μεταφοράς και διανομής από τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες. Τούτο σημαίνει ότι στην πράξη οι εθνικές αγορές είναι ανοικτές στον ισότιμο και ελεύθερο ανταγωνισμό σε βαθμό διαφορετικό στην καθεμία. Χρειάζεται να εφαρμοστούν πλήρως οι διατάξεις της δεύτερης σειράς οδηγιών για την ηλεκτρική ενέργεια και το αέριο, όχι μόνο στο γράμμα αλλά και στο πνεύμα του νόμου. **Αν δεν προκύψει πρόοδος για ισότιμους όρους συναγωνισμού, πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω μέτρα σε κοινοτικό επίπεδο.**

(v) Αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας

Ένας από τους σημαντικότερους στόχους της εσωτερικής ενεργειακής αγοράς είναι η προώθηση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και, τοιουτοτρόπως, η συμβολή στην ανάπτυξη και την αύξηση των θέσεων εργασίας. Η βιομηχανική ανταγωνιστικότητα απαιτεί ένα καλοσχεδιασμένο, σταθερό και προβλέψιμο ρυθμιστικό πλαίσιο, που σέβεται τους μηχανισμούς της αγοράς. Η ενεργειακή πολιτική χρειάζεται επομένως να ευνοεί οικονομικώς συμφέρουσες επιλογές και να βασίζεται σε διεξοδική οικονομική ανάλυση των διαφόρων πολιτικών επιλογών και του αντικτύπου τους στις τιμές της ενέργειας. Η ασφαλής διάθεση ενέργειας σε παραδεκτές τιμές είναι ζωτικής σημασίας. Οι ενοποιημένες και ανταγωνιστικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, με τον ελάχιστο κίνδυνο διακοπής, είναι ουσιαστικής σημασίας. Η νέα υψηλού επιπέδου ομάδα για την ενέργεια, το περιβάλλον και την ανταγωνιστικότητα θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στον προσδιορισμό τρόπων προώθησης της ανταγωνιστικότητας όλων των επηρεαζόμενων κλάδων της βιομηχανίας.

Τούτο απαιτεί την εξέταση, για παράδειγμα, του καλύτερου δυνατού τρόπου διευθέτησης των θεμιτών αναγκών της ενεργοβόρου βιομηχανίας ενώ, ταυτοχρόνως, τηρούνται οι κανόνες περί ανταγωνισμού. Στην έκθεση σχετικά με την εσωτερική αγορά, που προγραμματίζεται για τα τέλη 2006, πρέπει να περιέχονται συμπεράσματα για το ζήτημα αυτό. Επιπλέον, χρειάζεται να εξεταστεί ο καλύτερος τρόπος κατά τον οποίο διασφαλίζεται ο αποτελεσματικός συντονισμός μεταξύ της Επιτροπής, των εθνικών ρυθμιστικών αρχών ενέργειας και των αρμόδιων για τον ανταγωνισμό εθνικών αρχών.

2.2. Μια εσωτερική ενεργειακή αγορά που εγγυάται την ασφάλεια του εφοδιασμού: αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών

(i) Ενίσχυση της ασφάλειας του εφοδιασμού στην εσωτερική αγορά

Οι ελευθερωμένες και ανταγωνιστικές αγορές ενισχύουν την ασφάλεια του εφοδιασμού αποστέλλοντας τα σωστά επενδυτικά μηνύματα στους παράγοντες της βιομηχανίας. Για να λειτουργήσει όμως αποτελεσματικά ο ανταγωνισμός αυτός, χρειάζεται να είναι οι αγορές διαφανείς και προβλέψιμες.

Η φυσική ασφάλεια της ενεργειακής υποδομής της Ευρώπης κατά των κινδύνων από φυσικές καταστροφές και τρομοκρατικές απειλές, καθώς και η ασφάλεια από πολιτικούς κινδύνους, συμπεριλαμβανομένης της διακοπής του εφοδιασμού, είναι κρίσιμης σημασίας για την προβλεψιμότητα. Η ανάπτυξη ευφών δικτύων ηλεκτρισμού, η διαχείριση της ζήτησης και η κατανομημένη παραγωγή ενέργειας θα μπορούσαν όλα μαζί να βοηθήσουν σε στιγμές αιφνίδιων ελλείψεων.

Αυτό μας αποκαλύπτει διάφορους τομείς για την ανάληψη πιθανής δράσης στο μέλλον:

- Ίδρυση ενός **Ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου προσφοράς ενέργειας**, το συντομότερο δυνατό, για να παρακολουθεί τις δομές της ζήτησης και προσφοράς στις ενεργειακές αγορές της ΕΕ, να προσδιορίζει σε πρώιμο στάδιο τις πιθανές ελλείψεις σε υποδομή και προσφορά και να συμπληρώνει, σε επίπεδο ΕΕ, τις εργασίες της Διεθνούς Οργάνωσης Ενέργειας.
- Βελτιωμένη **ασφάλεια δικτύων** μέσω αυξημένης συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ φορέων εκμετάλλευσης συστημάτων μεταφοράς, όσον αφορά τον ορισμό και τη συμφωνία για κοινά ευρωπαϊκά πρότυπα ασφάλειας και αξιοπιστίας. **Μια πιο επίσημη συσπείρωση φορέων εκμετάλλευσης συστημάτων μεταφοράς**, που θα δίνει αναφορά στις ρυθμιστικές αρχές ενέργειας της ΕΕ και στην Επιτροπή, θα μπορούσε να αξιοποιήσει τις εργασίες που ήδη ξεκίνησαν με αφορμή τις γενικές διακοπές ρεύματος που συνέβησαν το 2003. Αυτή θα μπορούσε να εξελιχθεί σε ένα **ευρωπαϊκό κέντρο για ενεργειακά δίκτυα**, με εξουσίες συλλογής, ανάλυσης και δημοσίευσης σχετικών πληροφοριών, καθώς και εφαρμογής μηχανισμών εγκεκριμένων από τα σχετικά ρυθμιστικά όργανα.
- Ως προς τη **φυσική ασφάλεια των υποδομών**, αξίζει να εξεταστούν περαιτέρω δύο κύριες δράσεις. Κατά πρώτον, **θα μπορούσε να αναπτυχθεί μηχανισμός για την προετοιμασία και τη διασφάλιση ταχείας αλληλεγγύης και πιθανής αρωγής σε χώρα που αντιμετωπίζει δυσκολίες συνεπεία βλάβης σε βασική υποδομή της**. Κατά δεύτερον, **θα μπορούσαν να εφαρμοστούν κοινά πρότυπα ή να ληφθούν μέτρα για την προστασία της υποδομής**.

(ii) Επανεξέταση της φιλοσοφίας της ΕΕ ως προς τα αποθέματα έκτακτης ανάγκης σε πετρέλαιο και αέριο και την πρόληψη αιφνίδιων διακοπών

Το πετρέλαιο κινείται σε μια παγκόσμια αγορά και οι μείζονες διακοπές εφοδιασμού, ακόμη και αν είναι τοπικές ή περιφερειακές, απαιτούν γεωσφαιρική απάντηση. Η αποδέσμευση αποθεμάτων έκτακτης ανάγκης, που διοργανώθηκε από την ΔΟΕ ως αντίδραση στον τυφώνα Katrina, λειτούργησε καλά. Οποιαδήποτε ισχυρότερη κοινοτική αντίδραση στον τομέα αυτό πρέπει επομένως να συμβιβάζεται με τον γεωσφαιρικών διαστάσεων μηχανισμό αυτό. Αυτό

πιθανώς να μας οδηγήει σε περισσότερο συντονισμένη κοινοτική απάντηση σε περίπτωση απόφασης της ΔΟΕ για αποδέσμευση αποθεμάτων. Ιδιαίτερα, σε αυτό θα συνέβαλλε μια νέα νομοθετική πρόταση της Επιτροπής, με την οποία διασφαλίζεται η **δημοσίευση της κατάστασης των κοινοτικών αποθεμάτων πετρελαίου σε τακτικότερη και πλέον διαφανή βάση**, ώστε να συντείνει στη βελτίωση της διαφάνειας στις πετρελαϊκές αγορές.

Επιπλέον, **οι ισχύουσες οδηγίες για την ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο και ηλεκτρική ενέργεια** πρέπει να επανεξεταστούν για να διασφαλιστεί ότι μπορούν να αντιμετωπίσουν ενδεχόμενες αιφνίδιες διακοπές του εφοδιασμού. Η πρόσφατη εμπειρία προκάλεσε σοβαρά ερωτήματα, συμπεριλαμβανομένου του κατά πόσο τα αποθέματα αερίου της Ευρώπης μπορούν να αντεπεξέλθουν στην πρόκληση πλέον βραχυπρόθεσμων αιφνίδιων διακοπών του εφοδιασμού. Στην ανασκόπηση αυτή πρέπει επίσης να εξεταστεί κατά πόσο αποστέλλονται τα ενδεδειγμένα μηνύματα ώστε να ενθαρρυνθούν οι αναγκαίες επενδύσεις στις αγορές αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας της Ευρώπης κατά τα επόμενα έτη, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων στην ασφάλεια του εφοδιασμού και επενδύσεων για τη διευκόλυνση της αμοιβαίας αρωγής. Αυτή θα μπορούσε, μεταξύ άλλων, να περιλάβει **μια νέα νομοθετική πρόταση όσον αφορά τα αποθέματα αερίου**, ώστε να διασφαλιστεί ότι η ΕΕ μπορεί να αντιδράσει σε πλέον βραχυπρόθεσμες αιφνίδιες διακοπές έκτακτης ανάγκης του εφοδιασμού με αέριο κατά τρόπο που να εξασφαλίζει την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών, ενώ παράλληλα συνεκτιμά τις διαφορετικές δυνατότητες για αποθήκευση στα διάφορα σημεία της ΕΕ.

2.3. Επίλυση των προβλημάτων της ασφάλειας και της ανταγωνιστικότητας της προσφοράς ενέργειας: προς μια πλέον αειφόρο, αποδοτική και διαφοροποιημένη σύνθεση ενεργειακών πηγών

Κάθε κράτος μέλος και ενεργειακή εταιρεία διαλέγει τη δική του/της σύνθεση ενεργειακών πηγών. Ωστόσο, οι επιλογές ενός κράτους μέλους αναπόφευκτα έχουν αντίκτυπο στην ενεργειακή ασφάλεια των γειτόνων του και ολόκληρης της Κοινότητας, καθώς και στην ανταγωνιστικότητα και στο περιβάλλον. Για παράδειγμα:

- Αποφάσεις εξάρτησης, σε μεγάλο βαθμό ή κατά 100%, από το φυσικό αέριο για ηλεκτροπαραγωγή σε οποιοδήποτε δεδομένο κράτος μέλος έχει σοβαρό αντίκτυπο στην ασφάλεια εφοδιασμού των γειτόνων του στην περίπτωση ελλείψεων αερίου·
- Αποφάσεις εκ μέρους κρατών μελών σχετικά με την πυρηνική ενέργεια μπορούν επίσης να έχουν σοβαρές συνέπειες σε άλλα κράτη μέλη από πλευράς εξάρτησης της ΕΕ από εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα και εκπομπών CO₂.

Η **στρατηγική ενεργειακή ανασκόπηση της ΕΕ** θα προσφέρει ένα σαφές ευρωπαϊκό πλαίσιο για εθνικές αποφάσεις σχετικά με τη σύνθεση των ενεργειακών πηγών. Αναμένεται ότι θα αναλύσει όλα τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διαφόρων ενεργειακών πηγών, από τις εγχώριες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η αιολική, η βιομάζα και τα βιοκαύσιμα, τα μικρά υδροηλεκτρικά και η ενεργειακή απόδοση, έως τον άνθρακα και τα πυρηνικά, και τον περαιτέρω αντίκτυπο των αλλαγών αυτών για την ΕΕ ως σύνολο. Αυτό θα μπορούσε να βασιστεί σε τυποποιημένη μεθοδολογία.

Ο άνθρακας και ο λιγνίτης, για παράδειγμα, συμβάλλουν σήμερα στο ένα τρίτο περίπου της ηλεκτροπαραγωγής της ΕΕ: η αλλαγή του κλίματος σημαίνει ότι αυτό είναι βιώσιμο μόνο αν συνοδεύεται από χρησιμοποιούμενη σε εμπορική κλίμακα δέσμευση άνθρακα και καθαρές τεχνολογίες άνθρακα σε επίπεδο ΕΕ.

Η ανασκόπηση αναμένεται επίσης να επιτρέψει διαφανή και αντικειμενικό διάλογο σχετικά με το μελλοντικό ρόλο της πυρηνικής ενέργειας στην ΕΕ, για όσα κράτη μέλη αφορά το ζήτημα. Η πυρηνική ενέργεια επί του παρόντος συμβάλλει λίγο-πολύ στο ένα τρίτο της ηλεκτροπαραγωγής της ΕΕ και, ενώ χρειάζεται να δοθεί προσοχή στα ζητήματα των πυρηνικών αποβλήτων και της ασφάλειας, αντιπροσωπεύει σήμερα τη μεγαλύτερη πηγή ενέργειας χωρίς, ως επί το πλείστον, εκπομπές άνθρακα στην Ευρώπη. Η ΕΕ μπορεί να διαδραματίσει χρήσιμο ρόλο στον υπολογισμό του πάσης φύσεως κόστους και στον προσδιορισμό των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων της πυρηνικής ενέργειας για ένα καλά προετοιμασμένο, αντικειμενικό και διαφανή διάλογο.

Επιπλέον, μπορεί να είναι σκόπιμο να **συμφωνηθεί ένας συνολικός στρατηγικός στόχος**, με τον οποίο εξισορροπούνται οι στόχοι της αιεφόρου χρήσεως της ενέργειας, της ανταγωνιστικότητας και της ασφάλειας του εφοδιασμού. Αυτό θα χρειαστεί να αναπτυχθεί με βάση διεξοδική μελέτη επιπτώσεων και να δώσει μια συγκριτική αξιολόγηση, βάσει της οποίας θα μπορεί να κριθεί η αναπτυσσόμενη σύνθεση ενεργειακών πηγών της ΕΕ, θα βοηθούσε δε την ΕΕ να ανακόψει την αύξουσα εξάρτηση από τις εισαγωγές. Για παράδειγμα, **ένας στόχος θα μπορούσε να είναι η επιδίωξη να προέρχεται από ενεργειακές πηγές ασφαλείς και χαμηλών εκπομπών άνθρακα ένα ελάχιστο ποσοστό της συνολικής σύνθεσης ενεργειακών πηγών της ΕΕ**. Μια τέτοια συγκριτική αξιολόγηση θα αντανακλούσε τους ενδεχόμενους κινδύνους της εξάρτησης από τις εισαγωγές, θα προσδιόριζε μια συνολική επιδίωξη για τη μακροχρόνια ανάπτυξη ενεργειακών πηγών χαμηλών εκπομπών άνθρακα και θα επέτρεπε τον εντοπισμό των βασικών εσωτερικών μέτρων που είναι αναγκαία για την επίτευξη των ανωτέρω επιδιώξεων. Θα συνδύαζε την ελευθερία των κρατών μελών να επιλέγουν μεταξύ διαφορετικών ενεργειακών πηγών με την ανάγκη, για ολόκληρη την ΕΕ να διαθέτει μια σύνθεση ενεργειακών πηγών η οποία, συνολικά, ανταποκρίνεται στους κεντρικούς ενεργειακούς της στόχους. Η στρατηγική ενεργειακή ανασκόπηση της ΕΕ θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως εργαλείο για την πρόταση και την μετέπειτα παρακολούθηση τυχόν τέτοιου στόχου τον οποίο θα έχουν συμφωνήσει το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο.

2.4. Μια ενοποιημένη προσέγγιση του προβλήματος της αλλαγής του κλίματος

Η αποτελεσματική δράση για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος έχει επείγοντα χαρακτήρα και η ΕΕ πρέπει να εξακολουθήσει να ηγείται δίνοντας το παράδειγμα και, προπαντός, εργαζόμενη επιδιώκοντας την ευρύτερη δυνατή διεθνή δράση. Η Ευρώπη χρειάζεται να είναι φιλόδοξη και οφείλει να ενεργήσει κατά ενοποιημένο τρόπο έτσι ώστε προωθούνται οι ευρωπαϊκοί στόχοι της Λισσαβώνας.

Η ΕΕ ήδη πρωτοστατεί στις προσεγγίσεις για αποσύμπλεξη της οικονομικής ανάπτυξης από την αυξανόμενη κατανάλωση ενέργειας. Η δράση της έχει συνδυάσει σθεναρές νομοθετικές πρωτοβουλίες και προγράμματα για την ενεργειακή απόδοση με την ενθάρρυνση για ανταγωνιστικές και αποτελεσματικές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Οι δεσμεύσεις της ΕΕ για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος έχουν βάθος χρονικού ορίζοντα.

Προκειμένου να περιορίσει την επερχόμενη αύξηση των θερμοκρασιών στον πλανήτη στο συμφωνημένο στόχο των 2 βαθμών κατ' ανώτατο όριο πάνω από τα επίπεδα που επικρατούσαν κατά την προβιομηχανική εποχή, πρέπει οι παγκόσμιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου να κορυφωθούν το αργότερο έως το 2025 και έπειτα να μειωθούν κατά ποσοστό τουλάχιστον 15%, ίσως όμως έως και 50% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Η τεράστια αυτή πρόκληση σημαίνει ότι η Ευρώπη οφείλει να αντιδράσει τώρα, ιδιαίτερα στο πεδίο της ενεργειακής απόδοσης και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η δράση για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση, πέραν της αντιμετώπισης του προβλήματος της αλλαγής του κλίματος, θα συμβάλλει στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και θα συντείνει στον περιορισμό της αυξανόμενης εξάρτησης της ΕΕ από τις εισαγωγές ενέργειας. Θα μπορούσε επίσης να δημιουργήσει πολλές επίλεκτες θέσεις εργασίας στην Ευρώπη και να διατηρήσει την τεχνολογική πρωτοπορία της Ευρώπης σε έναν ταχέως αναπτυσσόμενο παγκόσμιο κλάδο.

Ως προς το ζήτημα αυτό, το **σύστημα εμπορίας εκπομπών** της ΕΕ διαμορφώνει ένα ευέλικτο και οικονομικώς συμφέρον πλαίσιο για μια ενεργειακή παραγωγή πιο φιλική για το κλίμα. Η πλήρης επανεξέταση του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ δίνει την ευκαιρία για επέκταση και περαιτέρω βελτίωση της λειτουργίας του μηχανισμού. Επιπλέον, το σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ προσφέρει τον πυρήνα για μια σταδιακώς διευρυνόμενη παγκόσμια αγορά εκπομπών άνθρακα, προσφέροντας έτσι στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις προπορεία εκκίνησης.

(i) *Επιτυγχάνοντας μεγαλύτερο αποτέλεσμα με λιγότερα μέσα: να πρωτοστατήσουμε στην ενεργειακή απόδοση*

Μια αποτελεσματική πολιτική για την ενεργειακή απόδοση δεν σημαίνει ότι θυσιάζουμε την άνεση ή τις ευκολίες μας, ούτε ότι μειώνουμε την ανταγωνιστικότητα. Μια αποτελεσματική πολιτική στον τομέα αυτό σημαίνει πράγματι το αντίθετο: πραγματοποίηση επενδύσεων που συμφέρουν οικονομικώς ώστε να μειωθεί η σπατάλη ενέργειας, ανεβάζοντας τοιοιτοτρόπως το βιοτικό επίπεδο και εξοικονομώντας χρήματα, και χρησιμοποίηση μηχανημάτων για τις τιμές που μπορεί να οδηγήσει σε πλέον υπεύθυνη, οικονομική και ορθολογική χρήση της ενέργειας. Μέσα βασιζόμενα στην αγορά, συμπεριλαμβανομένου του κοινοτικού ενεργειακού φορολογικού πλαισίου, μπορούν να αποτελέσουν αποδοτικότερο εργαλείο ως προς το ζήτημα αυτό.

Μολοντί η Ευρώπη ήδη αποτελεί μία από τις πλέον ενεργειακά αποδοτικές περιοχές, μπορεί να βελτιωθεί περαιτέρω κατά πολύ. Στην Πράσινη Βίβλο του 2005 σχετικά με την ενεργειακή απόδοση, η Επιτροπή έδειξε ότι ποσοστό έως 20% της χρησιμοποιούμενης στην ΕΕ ενέργειας θα μπορούσε να εξοικονομηθεί: ποσοστό που είναι ισοδύναμο προς δαπάνη έως και 60 δις € λιγότερων για ενέργεια, καθώς και σημαντική συμβολή στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και δημιουργία έως και ενός εκατομμυρίου νέων θέσεων εργασίας στους άμεσα συναφείς κλάδους.

Ένα χρήσιμο μέσο ως προς αυτό είναι η πολιτική συνοχής της ΕΕ, στην οποία ορίζονται ως στόχοι η στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, η ανάπτυξη ανανεώσιμων και εναλλακτικών πηγών ενέργειας και οι επενδύσεις σε δίκτυα, όπου αποδεικνύεται ότι η αγορά αδυνατεί. Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες, όταν καταρτίζουν τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια αναφοράς τους και τα επιχειρησιακά προγράμματα για την περίοδο 2007-2013, να κάνουν αποτελεσματική χρήση των δυνατοτήτων που προσφέρονται από την πολιτική συνοχής προς υποστήριξη της παρούσας στρατηγικής.

Η Επιτροπή θα προτείνει εφέτος **σχέδιο δράσης για την ενεργειακή απόδοση**, ώστε να αξιοποιήσει το δυναμικό αυτό. Η προσπάθεια χρειάζεται συνεπή στήριξη και αποφασιστικότητα στο ανώτατο πολιτικό επίπεδο σε ολόκληρη την Ευρώπη. Πολλά από τα εργαλεία υπόκεινται σε εθνική διαχείριση, όπως οι επιχορηγήσεις και τα φορολογικά κίνητρα, το δε εθνικό επίπεδο κρατά το κλειδί για να πείσει το κοινό ότι η ενεργειακή απόδοση μπορεί να αποφέρει πραγματική εξοικονόμηση χρημάτων. Το επίπεδο της ΕΕ μπορεί να έχει

αποφασιστικής σημασίας επιπτώσεις, οπότε στο σχέδιο δράσης θα προταθούν συγκεκριμένα μέτρα για την αξιοποίηση του ποσοστού αυτού του 20% του δυναμικού έως το έτος 2020.

Τα παραδείγματα για πιθανή δράση περιλαμβάνουν τα εξής:

- Μακροχρόνιες στοχοθετημένες εκστρατείες για την ενεργειακή απόδοση, συμπεριλαμβανομένης της απόδοσης στα κτίρια, ιδίως στα δημόσια.
- Μείζων προσπάθεια για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στον τομέα των μεταφορών, και ιδίως για την ταχεία βελτίωση των αστικών συγκοινωνιών στις μεγαλύτερες πόλεις της Ευρώπης.
- Αξιοποίηση των χρηματοδοτικών μέσων ως καταλύτη για επενδύσεις εκ μέρους εμπορικών τραπεζών σε έργα ενεργειακής απόδοσης και εταιρειών που προσφέρουν ενεργειακές υπηρεσίες.
- Μηχανισμοί τόνωσης των επενδύσεων για έργα ενεργειακής απόδοσης και εταιρείες παροχής ενεργειακών υπηρεσιών.
- Ευρωπαϊκής κλίμακας σύστημα «λευκών πιστοποιητικών», εμπορεύσιμα πιστοποιητικά, τα οποία μπορεί να επιτρέπουν στις εταιρείες να επιτύχουν ενεργειακή απόδοση καλύτερη από τα κατώτερα πρότυπα, ώστε να «πωλήσουν» την επιτυχία αυτή σε άλλους που απέτυχαν να ικανοποιήσουν τα πρότυπα αυτά.
- Για την καθοδήγηση των καταναλωτών και κατασκευαστών, θα χρειαστεί μεγαλύτερη εστίαση στη βαθμολόγηση και επίδειξη των ενεργειακών επιδόσεων των σημαντικότερων προϊόντων που καταναλώνουν ενέργεια, συμπεριλαμβανομένων συσκευών, οχημάτων και στοιχείων βιομηχανικού εξοπλισμού. Μπορεί να χρειαστεί να καθοριστούν ελάχιστα πρότυπα στον τομέα αυτό.

Τέλος, η ενεργειακή απόδοση χρειάζεται να καταστεί παγκόσμια προτεραιότητα. Το σχέδιο δράσης μπορεί να χρησιμεύσει ως «εφαλτήριο» για την ανάλυση παρόμοιων δράσεων παγκοσμίως, σε στενή συνεργασία με την ΔΟΕ και την Παγκόσμια Τράπεζα. **Η ΕΕ πρέπει να προτείνει και να προωθήσει μια διεθνή συμφωνία για την ενεργειακή απόδοση**, με τη συμμετοχή τόσο των αναπτυγμένων όσο και των αναπτυσσόμενων χωρών, και την επέκταση της συμφωνίας Energy Star.

(ii) Αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Από το 1990 και μετά, η ΕΕ εφαρμόζει φιλόδοξο και επιτυχές σχέδιο για να καταστεί παγκόσμιος ηγέτης στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Για να δοθεί ένα παράδειγμα, η ΕΕ έχει τώρα εγκατεστημένη δυναμικότητα αιολικής ενέργειας ισοδύναμη προς 50 σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα, ενώ το σχετικό κόστος υποδιπλασιάστηκε κατά την τελευταία δεκαετία. Η αγορά ανανεώσιμων πηγών ενέργειας της ΕΕ αντιπροσωπεύει ετήσιο κύκλο εργασιών ύψους 15 δις € (το μισό της παγκόσμιας αγοράς), απασχολεί περίπου 300 000 άτομα και αποτελεί μείζονα εξαγωγέα. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αρχίζουν πλέον να ανταγωνίζονται ως προς την τιμή τα ορυκτά καύσιμα.

Το 2001, η ΕΕ συμφώνησε πως έως το έτος 2010 το μερίδιο της χρησιμοποιούμενης ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές στην ΕΕ πρέπει να φθάσει στο ποσοστό του 21%. Το 2003, συμφώνησε ότι έως το έτος 2010 ποσοστό τουλάχιστον 5,75%

όλων των ειδών βενζίνης και πετρελαίου κίνησης πρέπει να είναι βιοκαύσιμα. Σε ορισμένες χώρες της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αυξάνεται ταχέως μέσω επιβοηθητικών πλαισίων εθνικής πολιτικής. Με τι σημερινές όμως τάσεις, η ΕΕ θα υποληφθεί και των δύο ανωτέρων στόχων κατά 1 έως 2 εκατοστιαίες μονάδες. Προκειμένου η ΕΕ να ανταποκριθεί στους μακροχρόνιους στόχους σχετικά με την αλλαγή του κλίματος και να μειώσει την εξάρτηση από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων, θα χρειαστεί να καλύψει, και μάλιστα να υπερβεί, τους ανωτέρω στόχους. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ήδη αποτελούν παγκοσμίως την τρίτη μεγαλύτερη πηγή ηλεκτροπαραγωγής (μετά τον άνθρακα και το αέριο) και έχουν τη δυνατότητα να αυξηθούν περαιτέρω, με όλα τα συνακόλουθα περιβαλλοντικά και οικονομικά πλεονεκτήματα.

Για να αξιοποιηθεί το δυναμικό των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, το πολιτικό πλαίσιο χρειάζεται να είναι επιβοηθητικό και ιδίως να τονώνει την αυξανόμενη ανταγωνιστικότητα των ενεργειακών αυτών πηγών, ενώ παράλληλα τηρούνται πλήρως οι κανόνες περί ανταγωνισμού. Ενώ ορισμένες εγχώριες ενεργειακές πηγές με χαμηλές εκπομπές άνθρακα είναι ήδη βιώσιμες, άλλες, όπως η αιολική ενέργεια στην ανοικτή θάλασσα και η ενέργεια κυμάτων και παλιρροιών, χρειάζονται ενεργό ενθάρρυνση ώστε να αξιοποιηθούν.

Το πλήρες δυναμικό των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα αξιοποιηθεί μόνο μέσω μακροχρόνιας δέσμευσης για την ανάπτυξη και εγκατάσταση μονάδων ανανεώσιμης ενέργειας. Παράλληλα με τη στρατηγική ενεργειακή ανασκόπηση της ΕΕ, η Επιτροπή θα καταθέσει ένα **χάρτη πορείας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας**. Αυτός θα καλύπτει καίριας σημασίας ζητήματα για μια αποτελεσματική πολιτική της ΕΕ σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές:

- **Ένα πρόγραμμα δράσης με ειδικά μέτρα που θα διασφαλίζει την επίτευξη των υφισταμένων στόχων.**
- **Εξέταση των αναγκαίων στόχων ή επιδιώξεων πέραν του 2010**, και της φύσης των στόχων αυτών, ώστε να δοθεί μακροχρόνια βεβαιότητα για τη βιομηχανία και τους επενδυτές, καθώς και τα προγράμματα δράσης και τα μέτρα που χρειάζονται για να μεταφερθεί αυτό στην πράξη. Τυχόν τέτοιοι στόχοι θα μπορούσαν να συμπληρωθούν από την επέκταση επιχειρησιακών στόχων σχετικά με την ηλεκτρική ενέργεια, τα καύσιμα και πιθανώς τη θέρμανση.
- **Μια νέα κοινοτική οδηγία για τη θέρμανση και την ψύξη**, με την οποία θα συμπληρωθεί το κοινοτικό πλαίσιο για την εξοικονόμηση ενέργειας.
- **Ένα λεπτομερές βραχυ- μεσο- και μακροπρόθεσμο σχέδιο**, ώστε να σταθεροποιηθεί και σταδιακά να μειωθεί η εξάρτηση της ΕΕ από τις εισαγωγές πετρελαίου. Αυτό αναμένεται να αξιοποιήσει το υφιστάμενο σχέδιο δράσης για τη βιομάζα² και τη στρατηγική για τα βιοκαύσιμα³.
- Πρωτοβουλίες έρευνας, επίδειξης και εφαρμογής στην αγορά **για να έλθουν οι καθαρές και ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές πλησιέστερα στις αγορές.**

² Ανακοίνωση της Επιτροπής – «Σχέδιο δράσης για τη βιομάζα» - COM(2005) 628 της 7.12.2005.

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής – «Στρατηγική της ΕΕ για τα βιοκαύσιμα» - COM(2006) 34 της 8.2.2006.

Ο χάρτης πορείας θα βασιστεί σε διεξοδική μελέτη επιπτώσεων, στη οποία θα αξιολογούνται οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε σύγκριση με άλλες διαθέσιμες επιλογές.

(iii) Δέσμευση άνθρακα και αποθήκευση σε γεωλογικούς σχηματισμούς

Η δέσμευση άνθρακα και η αποθήκευση σε γεωλογικούς σχηματισμούς, σε συνδυασμό με καθαρές τεχνολογίες ορυκτών καυσίμων προσφέρει μια τρίτη ευκαιρία για τεχνολογία με σχεδόν μηδενικές εκπομπές. Σήμερα, η τεχνολογία αυτή μπορεί ήδη να χρησιμοποιηθεί σε οικονομικώς υγιή βάση για την αύξηση της ανάκτησης πετρελαίου ή αερίου. Μπορεί να έχει ιδιαίτερη σημασία για χώρες που επιλέγουν να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν άνθρακα ως βέβαιη και άφθονη ενεργειακή πηγή.

Ωστόσο, η τεχνολογία αυτή χρειάζεται τόνωση για να δημιουργηθούν τα αναγκαία οικονομικά κίνητρα, να εξασφαλιστεί νομική ασφάλεια για τον ιδιωτικό τομέα και να διασφαλιστεί η προστασία του περιβάλλοντος. Χρειάζονται έργα E&A και μεγάλης κλίμακας επίδειξης για να επέλθει μειωμένο κόστος τεχνολογίας, ενώ αγοροκεντρικά κίνητρα, όπως η εμπορία εκπομπών, μπορούν επίσης να καταστήσουν επικερδή την επιλογή αυτή μακροπρόθεσμα.

2.5. Ενθάρρυνση της καινοτομίας: ένα στρατηγικό ευρωπαϊκό σχέδιο ενεργειακών τεχνολογιών

Η ανάπτυξη και χρησιμοποίηση στην πράξη νέων ενεργειακών τεχνολογιών είναι ουσιαστικής σημασίας για την ασφάλεια του εφοδιασμού, την αειφορία και τη βιομηχανική ανταγωνιστικότητα.

Η σχετική με την ενέργεια έρευνα έχει συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην ενεργειακή απόδοση (π.χ. στους κινητήρες αυτοκινήτων) και στη διαφοροποίηση της ενέργειας μέσω των ανανεώσιμων ενεργειακών πηγών. Ωστόσο, η κλίμακα μεγέθους των προκλήσεων που αντιμετωπίζουμε απαιτεί να εντείνουμε τις προσπάθειες.

Αυτό απαιτεί μακροχρόνια δέσμευση. Για παράδειγμα, κατά την τελευταία τριακονταετία με την έρευνα βελτιώθηκε ο βαθμός απόδοσης των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα κατά 30%. Το Ταμείο Έρευνας στον τομέα του Άνθρακα και Χάλυβα συνέβαλε στη χρηματοδότηση της προσπάθειας αυτής σε κοινοτικό επίπεδο. Με περαιτέρω τεχνολογικές εξελίξεις θα σημειωθούν σοβαρές μειώσεις στις εκπομπές CO₂.

Η έρευνα μπορεί επίσης να προσφέρει εμπορικές ευκαιρίες. Οι τεχνολογίες για την ενεργειακή απόδοση και τις χαμηλές εκπομπές άνθρακα συνιστούν μια ταχέως αναπτυσσόμενη διεθνή αγορά, η οποία θα αποτιμάται σε δισεκατομμύρια ευρώ τα επόμενα έτη. Η Ευρώπη πρέπει να καταστήσει τις βιομηχανίες της παγκόσμιους ηγέτες στις νέες αυτές γενεές τεχνολογιών και διεργασιών.

Στο 7^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο Έρευνας αναγνωρίζεται ότι δεν υπάρχει μία και μοναδική λύση στα ενεργειακά μας προβλήματα, γι' αυτό και το πρόγραμμα ασχολείται με ευρύ θεματολόγιο τεχνολογιών, που περιλαμβάνουν: τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με τις οποίες θα καταστεί βιομηχανική πραγματικότητα η χρήση άνθρακα χωρίς ρύπανση και η δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα, ανάπτυξη οικονομικώς βιώσιμων βιοκαυσίμων για τις μεταφορές, νέοι ενεργειακοί φορείς όπως το υδρογόνο και η φιλική για το περιβάλλον χρήση ενέργειας (π.χ. κυψέλες καυσίμου) και η ενεργειακή απόδοση, και τέλος την προηγμένη

πυρηνική σχάση και ανάπτυξη της σύντηξης μέσω της υλοποίησης της συμφωνίας για τον ITER.

Η ΕΕ χρειάζεται ένα **στρατηγικό σχέδιο ενεργειακών τεχνολογιών** στο οποίο να δοθούν οι ενδεδειγμένοι πόροι. Αυτό αναμένεται να επιταχύνει την ανάπτυξη ελπιδοφόρων ενεργειακών τεχνολογιών, αλλά επίσης και να συμβάλει στη διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών που θα φέρουν τις τεχνολογίες αυτές, κατά τρόπο αποδοτικό και αποτελεσματικό, στις κοινοτικές και τις παγκόσμιες αγορές. Πρέπει επίσης να υπάρξει ενασχόληση με έρευνα σε τομείς υψηλής ενεργειακής χρήσης - κατοικίες, μεταφορές, γεωργία, αγροβιομηχανίες και υλικά. Το προτεινόμενο Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας (EIT) θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο συμβάλλοντας στην επίτευξη των ανωτέρω.

Το σχέδιο αναμένεται να ενισχύσει την ευρωπαϊκή ερευνητική προσπάθεια ώστε να αποφευχθούν επικαλύψεις με τα εθνικά προγράμματα τεχνολογίας και έρευνας και να υπάρξει εστίαση σε συμφωνημένους στόχους σε επίπεδο ΕΕ. Ευρωπαϊκές τεχνολογικές βάσεις με οδηγό τη βιομηχανία σχετικά με τα βιοκαύσιμα, το υδρογόνο και τις κυψέλες καυσίμου, τα φωτοβολταϊκά συστήματα, τη χρησιμοποίηση άνθρακα χωρίς ρύπανση και τα ηλεκτρικά δίκτυα συμβάλλουν στην ανάπτυξη από κοινού συμφωνημένων ερευνητικών θεματολογίων και στρατηγικών ευρείας εφαρμογής.

Η ΕΕ χρειάζεται να εξετάσει τρόπους χρηματοδότησης μιας πιο στρατηγικής προσέγγισης στην ενεργειακή έρευνα, πραγματοποιώντας περαιτέρω βήματα προς την ενοποίηση και τον συντονισμό των κοινοτικών και εθνικών προγραμμάτων και προϋπολογισμών έρευνας και καινοτομίας. Με την αξιοποίηση της εμπειρίας και των αποτελεσμάτων από τις ευρωπαϊκές τεχνολογικές βάσεις, χρειάζεται να κινητοποιηθούν υψηλού επιπέδου παράγοντες και ιθύνοντες που λαμβάνουν αποφάσεις ώστε να αναπτύξουν ένα ευρωπαϊκό όραμα για το μετασχηματισμό του ενεργειακού συστήματος και για να μεγιστοποιηθεί η απόδοση της συνολικής ερευνητικής προσπάθειας.

Στις περιπτώσεις που ενδείκνυται, ιδιαίτερα για να αναπτυχθούν «πρωτοπόρες αγορές» για την καινοτομία, η Ευρώπη πρέπει να ενεργήσει μέσω μεγάλης κλίμακας ολοκληρωμένων δράσεων με την αναγκαία κρίσιμη μάζα, κινητοποιώντας τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε εταιρικά σχήματα μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ή μέσω της ενοποίησης εθνικών και κοινοτικών ενεργειακών ερευνητικών προγραμμάτων. Το μακροπρόθεσμο σχέδιο με την ενέργεια πρόγραμμα ITER και η διεθνώς συντονιζόμενη πρωτοβουλία αντιδραστήρων IV γενεάς με στόχο τη σχεδίαση ακόμη ασφαλέστερων και πλέον αειφόρων αντιδραστήρων, αποτελούν παραδείγματα εναρμονισμένων ευρωπαϊκών δράσεων για την επίτευξη συγκεκριμένων σκοπών. Η Ευρώπη πρέπει να επενδύσει επίσης σε άλλες δυνατές μελλοντικές ενεργειακές μορφές, όπως το υδρογόνο και οι κυψέλες καυσίμου, η δέσμευση και η αποθήκευση άνθρακα, οι τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών μεγάλης κλίμακας, όπως οι συγκεντρωμένες ηλιακές θερμικές μονάδες, καθώς και ακόμη απώτερες προοπτικές όπως τα υδροξείδια του μεθανίου. Πρέπει επίσης να εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο θα κινητοποιηθούν οι πόροι της Διεθνούς Τράπεζας Επενδύσεων ώστε να δοθεί ώθηση σε εργασίες E&A σε επαφή με την αγορά στον τομέα αυτό και ο τρόπος ενίσχυσης της συνεργασίας σε τομείς παγκόσμιας ανησυχίας.

Οι δράσεις επιτάχυνσης της τεχνολογικής ανάπτυξης και μείωσης του κόστους των νέων ενεργειακών τεχνολογιών πρέπει να συμπληρώνονται από πολιτικά μέτρα για το άνοιγμα της αγοράς και τη διασφάλιση διείσδυσης, σε αυτήν, των υφισταμένων τεχνολογιών που αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά το πρόβλημα της αλλαγής του κλίματος. Ανταγωνιζόμενες τις κατοχυρωμένες τεχνολογίες και τεράστιες δεσμευμένες επενδύσεις στο υφιστάμενο

ενεργειακό σύστημα, το οποίο βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στα ορυκτά καύσιμα και στην κεντρική παραγωγή ενέργειας, οι νέες τεχνολογίες αντιμετωπίζουν υψηλά εμπόδια για την είσοδο στην αγορά. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών, τα Πράσινα Πιστοποιητικά, τα τιμολόγια τροφοδότησης και τα υπόλοιπα μέτρα μπορούν να διασφαλίσουν οικονομική βιωσιμότητα για την εφαρμογή μιας φιλικής προς το περιβάλλον ενεργειακής παραγωγής, μετατροπής και χρήσης. Αυτού του είδους τα μέτρα μπορούν να στείλουν ισχυρότατα πολιτικά μηνύματα στην αγορά και να διαμορφώσουν ένα σταθερό κλίμα στο οποίο οι βιομηχανίες μπορούν να λάβουν τις απαιτούμενες αποφάσεις για μακροχρόνιες επενδύσεις. Το ευφύες πρόγραμμα ενέργειας στην Ευρώπη θα προσφέρει επίσης τα αναγκαία μέσα και μηχανισμούς για να αρθούν τα μη τεχνικής φύσης εμπόδια στην αφομοίωση νέων και αποτελεσματικών ενεργειακών τεχνολογιών.

2.6. Προς μια συνεκτική εξωτερική ενεργειακή πολιτική

Οι ενεργειακές προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζει η Ευρώπη απαιτούν μια συνεκτική εξωτερική πολιτική έτσι ώστε να μπορέσει να διαδραματίσει αποτελεσματικότερο διεθνή ρόλο στο χειρισμό κοινών προβλημάτων με ενεργειακούς εταίρους παγκοσμίως. Μια συνεκτική εξωτερική πολιτική είναι ουσιαστικής σημασίας για να εξασφαλιστεί ανταγωνιστική, αειφόρος και ασφαλής ενέργεια. Αυτό θα αντιπροσώπευε ρήξη με το παρελθόν και θα έδειχνε τη δέσμευση των κρατών μελών στην αναζήτηση κοινών λύσεων σε από κοινού προβλήματα.

Το πρώτο βήμα είναι να συμφωνηθούν σε κοινοτικό επίπεδο οι στόχοι μιας **εξωτερικής ενεργειακής πολιτικής** και οι δράσεις που χρειάζονται τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Η αποτελεσματικότητα και η λογική συνοχή της εξωτερικής ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ εξαρτάται από τη συντελούμενη πρόοδο στις εσωτερικές πολιτικές και, ιδίως, από τη δημιουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Η προαναφερόμενη **στρατηγική ενεργειακή ανασκόπηση της ΕΕ** θα χρησίμευε ως βάση για τη διαμόρφωση του κοινού αυτού οράματος. Θα συνιστούσε ετήσιο σχέδιο απολογισμού και δράσης για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, καταγράφοντας την πρόοδο και εντοπίζοντας νέες προκλήσεις και αντιδράσεις. Η παρακολούθηση θα ελάμβανε τη μορφή τακτικών επίσημων πολιτικών συζητήσεων σε κοινοτικό επίπεδο με τη συμμετοχή των κρατών μελών και της Επιτροπής κατά τρόπο που θα οριστεί. Θα προσέφερε ένα μοναδικό σημείο αναφοράς, με ενδεδειγμένη θεσμική μορφή, για όλους τους παράγοντες της ευρωπαϊκής ενέργειας τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Αυτό θα επέτρεπε όχι μόνο την αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών, αλλά επίσης και μια πραγματική συντονισμένη αντιμετώπιση: θα επέτρεπε όντως στην ΕΕ “να ομιλεί με την ίδια φωνή”.

Ιδιαίτερα πλούσια θα ήσαν τα οφέλη της ανωτέρω προσέγγισης για την εξωτερική διάσταση. Η διάσταση αυτή πρέπει να καλύψει ορισμένες καίριες επιδιώξεις και μέσα:

(i) *Μια σαφής πολιτική για τη διασφάλιση και τη διαφοροποίηση των ενεργειακών προμηθειών*

Μια τέτοια πολιτική είναι αναγκαία τόσο για την ΕΕ ως σύνολο όσο και για τα επιμέρους κράτη μέλη ή τις περιφέρειες, ενδείκνυται δε ιδιαίτερα για το αέριο. Για το σκοπό αυτό, στην προαναφερόμενη ανασκόπηση θα μπορούσαν να προταθούν **σαφώς ταυτοποιημένες προτεραιότητες για την αναβάθμιση και κατασκευή νέας υποδομής** η οποία απαιτείται για την ασφάλεια των ενεργειακών προμηθειών της ΕΕ, ιδίως νέων σωληναγωγών πετρελαίου και αερίου και τερματικών σταθμών υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG), καθώς και η εφαρμογή πρόσβασης διαμετακόμισης και τρίτων μερών στους υπάρχοντες σωληναγωγούς.

Ως παραδείγματα αναφέρονται ανεξάρτητες προμήθειες μέσω σωληναγωγών αερίου από την περιοχή της Κασπίας, τη Βόρειο Αφρική και τη Μέση Ανατολή στην καρδιά της ΕΕ, νέοι τερματικοί σταθμοί LNG που εξυπηρετούν αγορές οι οποίες επί του παρόντος χαρακτηρίζονται από έλλειψη ανταγωνισμού μεταξύ προμηθευτών φυσικού αερίου και σωληναγωγοί πετρελαίου των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης, με σκοπό τη διευκόλυνση προμηθειών πετρελαίου από την περιοχή της Κασπίας προς την ΕΕ μέσω της Ουκρανίας, της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας. Επιπλέον, στην ανασκόπηση θα μπορούσαν να προσδιοριστούν τα συγκεκριμένα πολιτικά, χρηματοδοτικά και ρυθμιστικά μέτρα που χρειάζονται για την ενεργό στήριξη της υλοποίησης τέτοιων έργων από επιχειρήσεις. Η νέα στρατηγική ΕΕ – Αφρικής, με την οποία προβλέπονται οι διασυνδέσεις ενεργειακών συστημάτων ως κατά προτεραιότητα τομέας, θα μπορούσε επίσης να βοηθήσει την Ευρώπη να διαφοροποιήσει τις πηγές της προμήθειας πετρελαίου και αερίου.

(ii) Ενεργειακές εταιρικές σχέσεις με παραγωγούς, χώρες διαμετακόμισης και άλλους διεθνείς παράγοντες

Η ΕΕ και οι ενεργειακοί της εταίροι αλληλεξαρτώνται. Αυτό αντικατοπτρίζεται σε διμερές και περιφερειακό επίπεδο σε ορισμένους ειδικούς ενεργειακούς διαλόγους της ΕΕ με κάποιες χώρες παραγωγής και διαμετακόμισης⁴. Παράλληλα, τα ενεργειακά ζητήματα αποτελούν συχνότερο χαρακτηριστικό των πολιτικών διαλόγων της ΕΕ με άλλους μεγάλους καταναλωτές ενέργειας (όπως οι ΗΠΑ, η Κίνα και η Ινδία), μεταξύ άλλων μέσω πολυμερών βημάτων (fora) όπως η G8. Οι διάλογοι αυτοί πρέπει να ενταχθούν υπό το κοινό πρίσμα που προσφέρεται με την ανασκόπηση.

(α) Διάλογος με τους μεγάλους παραγωγούς / προμηθευτές ενέργειας

Η ΕΕ διαθέτει καθιερωμένο σύστημα σχέσεων με τους μεγάλους διεθνείς προμηθευτές ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων του ΟΠΕΚ και του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου. **Είναι ιδιαίτερα σκόπιμη μια νέα πρωτοβουλία έναντι της Ρωσίας**, του σημαντικότερου προμηθευτή ενέργειας της ΕΕ. Η ΕΕ, ως ο μεγαλύτερος αγοραστής ενέργειας από τη Ρωσία, είναι ουσιαστικός και ίσος εταίρος στη σχέση αυτή. Η χάραξη μιας κοινής εξωτερικής ενεργειακής πολιτικής αναμένεται να αναβαθμίσει την ενεργειακή αυτή εταιρική σχέση τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Μια αληθής εταιρική σχέση θα προσέφερε ασφάλεια και προβλεψιμότητα και για τα δύο μέρη, προλειαίνοντας το έδαφος για τις αναγκαίες μακροχρόνιες επενδύσεις σε νέα δυναμικότητα. Θα σήμαινε επίσης ισότιμη και αμοιβαία πρόσβαση στις αγορές και την υποδομή, συμπεριλαμβανομένης ιδίως της πρόσβασης τρίτων μερών στους σωληναγωγούς. Πρέπει να ξεκινήσουν οι εργασίες για μια ενεργειακή πρωτοβουλία διαπνεύσιμη από τις ανωτέρω αρχές. Τα αποτελέσματα θα μπορούσαν κατόπιν να ενταχθούν στο πλαίσιο των σχέσεων Ρωσίας-ΕΕ που θα αντικαταστήσει το 2007 τη σημερινή συμφωνία εταιρικών σχέσεων και συνεργασίας ΕΕ-Ρωσίας. Πέραν αυτού, πρέπει να καταβληθούν στην G8 εντονότερες προσπάθειες για την ταχεία επικύρωση, εκ μέρους της Ρωσίας, της συνθήκης του ενεργειακού χάρτη και την κατάληξη των διαπραγματεύσεων επί του μεταβατικού πρωτοκόλλου.

⁴

Ιδίως τη Ρωσία, τη Νορβηγία, την Ουκρανία, τη Λεκάνη της Κασπίας Θάλασσας, τις χώρες της Μεσογείου, τον ΟΠΕΚ και το Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου.

(β) Ανάπτυξη μιας πανευρωπαϊκής ενεργειακής κοινότητας

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας και των σχεδίων δράσης της (και πέραν της τρέχουσας εργασίας που έχει αναληφθεί μέσω συμφωνιών εταιρικών σχέσεων και συνεργασίας και συμφωνιών σύνδεσης), η ΕΕ έχει ασχοληθεί εδώ και καιρό με τη διεύρυνση της ενεργειακής της αγοράς, ώστε να συμπεριλάβει τους γείτονές της και να τους φέρει σταδιακά πλησιέστερα στην εσωτερική αγορά της ΕΕ. Η δημιουργία ενός “κοινού ρυθμιστικού χώρου” γύρω από την Ευρώπη θα συνεπαγόταν τη σταδιακή ανάπτυξη κοινών κανόνων για το εμπόριο, τη διαμετακόμιση και το περιβάλλον, για την εναρμόνιση και την ενοποίηση της αγοράς. Αυτό θα δημιουργούσε μια προβλέψιμη και διαφανή αγορά η οποία θα εξασφάλιζε τόνωση των επενδύσεων και της ανάπτυξης, καθώς και ασφάλεια του εφοδιασμού, για την ΕΕ και τους γείτονές της. Οι υφιστάμενοι πολιτικοί διάλογοι, εμπορικές σχέσεις και κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα μπορούν να αναπτυχθούν περαιτέρω και, για άλλους εταίρους, υπάρχουν δυνατότητες για νέες συμφωνίες ή άλλου είδους πρωτοβουλίες.

Για παράδειγμα, αξιοποιώντας τη συνθήκη για την ενεργειακή κοινότητα με εταίρους στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, καθώς και την ανάπτυξη της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας ΕΕ - χωρών του Μαγκρέπ και της αγοράς φυσικού αερίου ΕΕ - χωρών του Μασρέκ, θα μπορούσε να δημιουργηθεί **μια πανευρωπαϊκή ενεργειακή κοινότητα** τόσο μέσω μιας νέας συνθήκης, όσο επίσης και μέσω διμερών συμφωνιών. Θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν ορισμένοι ουσιαστικής σημασίας στρατηγικοί εταίροι, συμπεριλαμβανομένων της **Τουρκίας και της Ουκρανίας**, να ενταχθούν στην ενεργειακή κοινότητα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Οι **χώρες της Κασπίας και της Μεσογείου** αποτελούν σημαντικούς προμηθευτές φυσικού αερίου και οδούς διαμετακόμισης. Η αυξανόμενη σημασία της **Αλγερίας** ως προμηθευτή φυσικού αερίου της ΕΕ μπορεί να συνεπάγεται ειδική ενεργειακή εταιρική σχέση.

Επί πλέον, επειδή η Νορβηγία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους στρατηγικούς ενεργειακούς εταίρους της ΕΕ, πρέπει να διευκολυνθούν οι προσπάθειες που καταβάλλει η χώρα να αναπτύξει πόρους στο βόρειο άκρο της Ευρώπης κατά τρόπο αειφόρο και να διευκολυνθεί η ένταξη της χώρας στην ενεργειακή κοινότητα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Τα ανωτέρω θα προσέφεραν επίσης σαφέστερο πλαίσιο **για την προώθηση κατά τον καλύτερο τρόπο της μακροχρόνιας χρήσης των κοινοτικών επενδύσεων μέσω των Διευρωπαϊκών Ενεργειακών Δικτύων** και των προεκτάσεών τους προς τρίτες χώρες εταίρους και για να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος που έχουν στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού οι πόροι της ΕΕ που διατίθενται σε τρίτες χώρες στον ενεργειακό τομέα. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για το νέο μέσο γειτονίας και για τη χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ και την ΕΤΑΑ. Στο πλαίσιο αυτό, είναι ουσιαστικής σημασίας η συνδυασμένη αλληλεξάρτηση των προγραμμάτων και των επιδοτήσεων δανείων για εξωτερικές στρατηγικές ενεργειακές υποδομές.

(iii) Αποτελεσματική αντίδραση σε εξωτερικές καταστάσεις κρίσεως

Πρέπει να εξεταστεί ο καλύτερος τρόπος αντίδρασης σε εξωτερικές ενεργειακές κρίσεις. Οι πρόσφατες εμπειρίες σχετικά τόσο με το πετρέλαιο όσο και με το αέριο έδειξαν ότι η Κοινότητα χρειάζεται να είναι ικανή να αντιδράσει ταχέως και κατά πλήρως συντονισμένο τρόπο σε τέτοια συμβάντα. Η ΕΕ δεν διαθέτει επίσημο όργανο που να ασχολείται με τις ενεργειακές προμήθειες από το εξωτερικό. Αυτό θα μπορούσε να επιλυθεί με ένα **νέο επισημότερο, στοχοθετημένο μέσο το οποίο θα επιλαμβάνεται έκτακτων εξωτερικών συμβάντων στο πεδίο της προσφοράς**. Αυτό μπορεί να εξελιχθεί, για παράδειγμα, σε

μηχανισμό παρακολούθησης που θα προειδοποιεί έγκαιρα και θα ενισχύει τις ικανότητες αντίδρασης στην περίπτωση μιας εξωτερικής ενεργειακής κρίσης.

(iv) Ένταξη της ενεργειακής πολιτικής στις υπόλοιπες πολιτικές που παρουσιάζουν εξωτερική διάσταση

Στο **πολιτικό επίπεδο**, μια κοινή ευρωπαϊκή εξωτερική ενεργειακή πολιτική θα επιτρέψει καλύτερη ένταξη των ενεργειακών στόχων στις ευρύτερες σχέσεις με τις τρίτες χώρες και τις πολιτικές που υποστηρίζουν τις σχέσεις αυτές. Αυτό σημαίνει μεγαλύτερη εστίαση στις σχέσεις με παγκόσμιους εταίρους που αντιμετωπίζουν παρόμοιες ενεργειακές και περιβαλλοντικές προκλήσεις – όπως οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Κίνα, η Ιαπωνία και η Ινδία – σε ζητήματα όπως **η αλλαγή του κλίματος, η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η έρευνα και ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, η πρόσβαση στην παγκόσμια αγορά και οι επενδυτικές τάσεις**, με καλύτερα αποτελέσματα σε πολυμερή βήματα, όπως τα ΗΕ, η ΔΟΕ και η G8. Αν οι εν λόγω χώρες μειώσουν τη χρήση ορυκτών καυσίμων, αυτό θα αποβεί επίσης επωφελές για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της Ευρώπης. Η ΕΕ θα μπορούσε να αναβαθμίσει σημαντικά τη διμερή και πολυμερή συνεργασία με τις ανωτέρω χώρες, με στόχο να ενθαρρύνει την ορθολογική χρήση της ενέργειας παγκοσμίως, να περιστείλει τη ρύπανση και να ενθαρρύνει τη βιομηχανική και τεχνολογική συνεργασία στο χώρο της ανάπτυξης, της επίδειξης και της εφαρμογής τεχνολογιών υψηλής ενεργειακής απόδοσης, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και καθαρών τεχνολογιών ορυκτών καυσίμων με δέσμευση άνθρακα και αποθήκευση σε γεωλογικούς σχηματισμούς. **Ειδικότερα, χρειάζεται να καταβληθούν εντονότερες προσπάθειες για τη διεύρυνση του γεωγραφικού χώρου εφαρμογής του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ** και, όπως προαναφέρθηκε, ως πρώτο βήμα, **η ΕΕ πρέπει να προτείνει και να προωθήσει διεθνή συμφωνία για την ενεργειακή απόδοση**. Επιπλέον, θα μπορούσε να υπάρξει μεγαλύτερη εστίαση στην τεχνολογική συνεργασία, ιδίως με άλλες χώρες που καταναλώνουν ενέργεια.

Παρομοίως, υπάρχουν περιθώρια για καλύτερη χρήση **εργαλείων άσκησης εμπορικής πολιτικής** για την προώθηση στόχων όπως η αμερόληπτη διαμετακόμιση ενέργειας και η διαμόρφωση ενός σταθερότερου επενδυτικού κλίματος. Η ΕΕ πρέπει να ασκήσει πιέσεις για καλύτερη τήρηση των ισχυόντων στο πεδίο αυτό κανόνων και αρχών του ΠΟΕ, αναμένεται δε ότι αυτά θα αξιοποιηθούν με διμερείς ή περιφερειακές πρωτοβουλίες. Οι συμφωνίες αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν διατάξεις για άνοιγμα της αγοράς, επενδύσεις, σύγκλιση ρυθμιστικών πλαισίων σε θέματα όπως η διαμετακόμιση και η πρόσβαση σε σωληναγωγούς, και ο ανταγωνισμός. Ενισχυμένες αγοροκεντρικές διατάξεις σχετικά με την ενέργεια και ενεργειακά ζητήματα σχετιζόμενα με το εμπόριο θα ενσωματώνονταν τοιουτοτρόπως στις υφιστάμενες και μελλοντικές συμφωνίες της ΕΕ με τρίτες χώρες.

(v) Ενέργεια για την προώθηση της ανάπτυξης

Για τις αναπτυσσόμενες χώρες, η πρόσβαση στην ενέργεια αποτελεί καίριας σημασίας προτεραιότητα, οι δε αφρικανικές χώρες νοτιώς της Σαχάρας έχουν τη χαμηλότερη πρόσβαση παγκοσμίως σε σύγχρονες ενεργειακές υπηρεσίες. Ταυτόχρονα, ποσοστό μόνο 7% του υδροηλεκτρικού δυναμικού της Αφρικής αξιοποιείται. Η ΕΕ πρέπει να προωθήσει προσέγγιση δίδυμης τροχιάς, αφενός μέσω της ενεργειακής πρωτοβουλίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφετέρου μέσω της αναβάθμισης της σημασίας της ενεργειακής απόδοσης στα προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας. Για παράδειγμα, η εστίαση στην ανάπτυξη έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και παραγωγής σε μικρή κλίμακα θα μπορούσε να βοηθήσει πολλές χώρες να μειώσουν την εξάρτησή τους από τις εισαγωγές πετρελαίου και να βελτιώσουν τη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων. Η εφαρμογή του μηχανισμού καθαρής

ανάπτυξης στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κυότο μπορεί να προκαλέσει επενδύσεις για τέτοια ενεργειακά έργα στις αναπτυσσόμενες χώρες.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα Πράσινη Βίβλο περιγράφονται οι νέες ενεργειακές πραγματικότητες τις οποίες αντιμετωπίζει η Ευρώπη, τίθενται σε αδρές γραμμές τα ερωτήματα για διάλογο και υποδεικνύονται δυνατές δράσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Για την προώθηση του διαλόγου, είναι ουσιαστικής σημασίας να δράσουμε κατά τρόπο ολοκληρωμένο. Κάθε κράτος μέλος θα κάνει τις επιλογές του με βάση τις δικές του εθνικές προτιμήσεις. Ωστόσο, σε ένα κόσμο με παγκόσμια αλληλεξάρτηση, η ενεργειακή πολιτική έχει κατ' ανάγκη ευρωπαϊκή διάσταση.

Η ενεργειακή πολιτική της Ευρώπης πρέπει να έχει **τρεις κύριους στόχους**:

- *Αειφορία: (i) να αναπτυχθούν ανταγωνιστικές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και άλλες ενεργειακές πηγές και φορείς χαμηλών εκπομπών άνθρακα, ιδίως εναλλακτικά καύσιμα προς χρήση στις μεταφορές, (ii) να περισταλεί η ενεργειακή ζήτηση μέσα στην Ευρώπη και (iii) να πρωτοστατήσουμε στις παγκόσμιες προσπάθειες για την αναστολή της αλλαγής του κλίματος και τη βελτίωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα σε τοπικό επίπεδο.*
- *Ανταγωνιστικότητα: (i) να εξασφαλιστεί ότι το άνοιγμα της ενεργειακής αγοράς αποφέρει οφέλη στους καταναλωτές και στην οικονομία ως σύνολο, ενώ παράλληλα προσελκύει επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας χωρίς ρύπανση και στην ενεργειακή απόδοση, (ii) να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις των υψηλότερων διεθνών τιμών ενέργειας για την οικονομία της ΕΕ και για τους πολίτες της (iii) να διατηρηθεί η Ευρώπη στην πρωτοπορία των ενεργειακών τεχνολογιών αιχμής.*
- *Ασφάλεια του εφοδιασμού: αντιμετώπιση του προβλήματος της αυξανόμενης εξάρτησης της ΕΕ από τις εισαγωγές ενέργειας μέσω (i) ενοποιημένης προσέγγισης – μείωση της ζήτησης, διαφοροποίηση της σύνθεσης ενεργειακών πηγών της ΕΕ με εντονότερη χρήση ανταγωνιστικών εγχώριων και ανανεώσιμων ενεργειακών πηγών και διαφοροποίηση των πηγών και των οδών προμήθειας εισαγόμενης ενέργειας (ii) διαμόρφωσης πλαισίου το οποίο θα προσελκύσει επαρκείς επενδύσεις ώστε να καλυφθεί η αυξανόμενη ενεργειακή ζήτηση (iii) καλύτερου εξοπλισμού της ΕΕ για να αντεπεξέρχεται σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, (iv) βελτίωσης των συνθηκών υπό τις οποίες οι ευρωπαϊκές εταιρείες αναζητούν πρόσβαση στους παγκόσμιους πόρους και (v) διασφάλισης της πρόσβασης στην ενέργεια για όλους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.*

Για να επιτύχουμε τους ανωτέρω στόχους, έχει σημασία να τους εντάξουμε σε ένα συνολικό πλαίσιο, στην πρώτη στρατηγική ενεργειακή ανασκόπηση της ΕΕ. Στο πλαίσιο θα μπορούσε να προστεθεί ένας **στρατηγικός στόχος** με τον οποίο να εξισορροπούνται οι επιδιώξεις αειφόρου χρήσης της ενέργειας, ανταγωνιστικότητας και ασφάλειας του εφοδιασμού· για παράδειγμα, στοχεύοντας σε **ένα ελάχιστο επίπεδο της συνολικής ενεργειακής σύνθεσης της ΕΕ το οποίο θα προέρχεται από ασφαλείς και χαμηλών εκπομπών άνθρακα ενεργειακές πηγές**. Αυτό θα μπορούσε να συνδυαστεί με ελευθερία επιλογής, εκ μέρους των κρατών μελών, μεταξύ διαφόρων ενεργειακών πηγών και με την ανάγκη για ολόκληρη την ΕΕ να διαθέτει σύνθεση ενεργειακών πηγών η οποία, συνολικά, ανταποκρίνεται στους τρεις κεντρικούς ενεργειακούς στόχους της.

Η παρούσα Πράσινη Βίβλος προτείνει ορισμένες συγκεκριμένες προτάσεις ώστε να επιτευχθούν οι τρεις ανωτέρω στόχοι.

1. Η ΕΕ χρειάζεται να ολοκληρώσει τις εσωτερικές αγορές αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Η σχετική δράση μπορεί να περιλαμβάνει τα εξής μέτρα:

- Ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού διασυνδεδεμένου δικτύου, μεταξύ άλλων μέσω της καθιέρωσης ενός ευρωπαϊκού κώδικα διασυνδεδεμένου δικτύου. Πρέπει επίσης να εξεταστεί η δημιουργία ευρωπαϊκής ρυθμιστικής αρχής και ευρωπαϊκού κέντρου για ενεργειακά δίκτυα.
- Βελτιωμένες διασυνδέσεις.
- Διαμόρφωση του πλαισίου προσέλκυσης νέων επενδύσεων.
- Αποτελεσματικότερο διαχωρισμό δραστηριοτήτων.
- Αύξηση της ανταγωνιστικότητας, συμπεριλαμβανομένου του καλύτερου συντονισμού μεταξύ ρυθμιστικών αρχών, αρμόδιων για τον ανταγωνισμό αρχών και Επιτροπής.

Τα ανωτέρω πρέπει να αντιμετωπιστούν ως προτεραιότητα: η Επιτροπή θα καταλήξει σε τελικά συμπεράσματα για τυχόν επιπρόσθετα μέτρα που χρειάζεται να ληφθούν ώστε να διασφαλιστεί η ταχεία ολοκλήρωση γνήσια ανταγωνιστικών, ευρωπαϊκών διαστάσεων, αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, και θα παρουσιάσει συγκεκριμένες προτάσεις έως τα τέλη του έτους.

2. Η ΕΕ χρειάζεται να διασφαλίσει ότι η εσωτερική της ενεργειακή αγορά εγγυάται την ασφάλεια του εφοδιασμού και την αλληλεγγύη μεταξύ κρατών μελών. Πρέπει να περιλαμβάνονται τα εξής συγκεκριμένα μέτρα:

- Ανασκόπηση της ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας για τα αποθέματα πετρελαίου και αερίου, ώστε να εστιαστούν στα σημερινά προβλήματα.
- Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Ενεργειακού Εφοδιασμού, το οποίο θα αυξήσει τη διαφάνεια σε ζητήματα ενεργειακού εφοδιασμού μέσα στην ΕΕ.
- Βελτιωμένη ασφάλεια δικτύων, μέσω εντονότερης συνεργασίας μεταξύ φορέων εκμετάλλευσης δικτύων και, πιθανώς, μια επίσημη ευρωπαϊκή ομαδοποίηση φορέων εκμετάλλευσης δικτύων.
- Μεγαλύτερη φυσική ασφάλεια υποδομών, πιθανώς μέσω της θέσπισης κοινών προτύπων.
- Βελτιωμένη διαφάνεια για τα ενεργειακά αποθέματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

3. Η Κοινότητα χρειάζεται ένα πραγματικό, κοινοτικών διαστάσεων διάλογο για τις διάφορες ενεργειακές πηγές, συμπεριλαμβανομένων του κόστους και συμβολών στην αλλαγή του κλίματος, που θα μας δώσει τη βεβαιότητα ότι, συνολικώς, με τη σύνθεση των ενεργειακών πηγών της ΕΕ επιδιώκονται οι στόχοι της ασφάλειας του εφοδιασμού, της ανταγωνιστικότητας και της αειφόρου ανάπτυξης.

4. **Η Ευρώπη χρειάζεται να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της αλλαγής του κλίματος κατά τρόπο που να συμβιβάζεται με τους στόχους της Λισσαβώνας.** Η Επιτροπή θα μπορούσε να προτείνει τα ακόλουθα μέτρα στο Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο:
- (i) ένα σαφή στόχο ιεράρχησης, κατά προτεραιότητα, της ενεργειακής απόδοσης, με στόχο την εξοικονόμηση ποσοστού 20% της ενέργειας που θα καταναλώνε έως το 2020 η ΕΕ αν δεν λάμβανε μέτρα και μια συμφωνία για δέσμη απτών μέτρων επίτευξης του στόχου αυτού, συμπεριλαμβανομένων:
 - Εκστρατειών για τον βαθμό απόδοσης, μεταξύ άλλων στα κτίρια.
 - Αξιοποίηση χρηματοδοτικών μέσων και μηχανισμών για την προσέλκυση επενδύσεων.
 - Ανανεωμένη προσπάθεια για τις μεταφορές.
 - Ευρωπαϊκών διαστάσεων σύστημα εμπορίας «λευκών πιστοποιητικών».
 - Καλύτερη ενημέρωση σχετικά με τις ενεργειακές επιδόσεις ορισμένων συσκευών, οχημάτων και στοιχείων βιομηχανικού εξοπλισμού και, πιθανώς, θέσπιση ελάχιστων προτύπων για τις επιδόσεις.
 - (ii) υιοθέτηση μακροπρόθεσμου χάρτη πορείας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, μεταξύ άλλων:
 - Ανανεωμένη προσπάθεια για την επίτευξη ισχυρότων στόχων.
 - Προβληματισμός για το ποιοι στόχοι ή επιδιώξεις με ορίζοντα μετά το 2010 είναι αναγκαίοι.
 - Μια νέα κοινοτική οδηγία για τη θέρμανση και την ψύξη.
 - Αναλυτικό σχέδιο σταθεροποίησης και σταδιακής μείωσης της εξάρτησης της ΕΕ από τις εισαγωγές πετρελαίου.
 - Πρωτοβουλίες για να έλθουν οι καθαρές και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας πλησιέστερα στις αγορές.
5. **Ένα στρατηγικό σχέδιο ενεργειακών τεχνολογιών**, με το οποίο αξιοποιούνται καλύτερα οι πόροι της Ευρώπης, στηριζόμενο στις ευρωπαϊκές τεχνολογικές βάσεις και με τη δυνατότητα ανάληψης από κοινού πρωτοβουλιών ή κοινών επιχειρήσεων σε θέματα τεχνολογίας, ώστε να αναπτυχθούν πρωτοπόρες αγορές για ενεργειακή καινοτομία. Το σχέδιο αυτό πρέπει να παρουσιαστεί το συντομότερο δυνατό στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο για έγκριση.
6. **Μια κοινή εξωτερική ενεργειακή πολιτική.** Προκειμένου να αντιδράσει στις προκλήσεις των υψηλών και αυξομειούμενων τιμών ενέργειας, της αυξημένης εξάρτησης από τις εισαγωγές, της έντονα διογκούμενης παγκόσμιας ενεργειακής ζήτησης και της θέρμανσης του πλανήτη, η ΕΕ χρειάζεται να διαθέτει σαφώς διατυπωμένη εξωτερική ενεργειακή πολιτική και να την προωθεί με ενιαία φωνή

ταυτόχρονα τόσο στο εθνικό όσο και στο κοινοτικό επίπεδο. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή προτείνει:

- Να προσδιοριστούν ευρωπαϊκές προτεραιότητες για την κατασκευή νέας αναγκαίας υποδομής για την ασφάλεια των ενεργειακών προμηθειών της ΕΕ.
- Να συνταχθεί μια πανευρωπαϊκή συνθήκη ενεργειακής κοινότητας.
- Να συνομολογηθεί μια νέα ενεργειακή εταιρική σχέση με τη Ρωσία.
- Να θεσπιστεί ένας νέος κοινοτικός μηχανισμός που θα επιτρέψει ταχεία και συντονισμένη αντίδραση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα του ενεργειακού εφοδιασμού από το εξωτερικό, που έχει επιπτώσεις στις προμήθειες ενέργειας της ΕΕ.
- Εμβάθυνση των ενεργειακών σχέσεων με τις μεγάλες χώρες παραγωγής και κατανάλωσης.
- Τη σύναψη διεθνούς συμφωνίας για την ενεργειακή απόδοση.